

Sygn. akt IA Ca 488/12

Sygn. akt IA Ca 488/12

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 marca 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący - Sędzia SA – Bogdan Świerczakowski

Sędzia SA – Maciej Dobrzyński

Sędzia SO (del.) – Joanna Zaporowska (spr.)

Protokolant: st. sekr. sąd . Monika Likos

po rozpoznaniu w dniu 5 marca 2013 r. w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa W. K.

przeciwko (...) Spółce Akcyjnej z siedzibą w W.

o zadośćuczynienie, odszkodowanie i rentę

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Okręgowego Warszawa – Praga w Warszawie

z dnia 21 grudnia 2011 r. sygn. akt II C 1260/09

I. zmienia częściowo zaskarżony wyrok w ten sposób, że:

- w punkcie 1 (pierwszym) oddala żądanie w zakresie odsetek ustawowych od kwoty 42 800 zł (czterdzieści dwa tysiące osiemset złotych) za okres od dnia 20 lipca 2009 r. do dnia 3 sierpnia 2009 r.;

- w punkcie 2 (drugim) zasądzoną kwotę obniża do 94 242,27 zł (dziewięćdziesiąt cztery tysiące dwieście czterdzieści dwa złote dwadzieścia siedem groszy) z ustawowymi odsetkami od kwoty 42 576,70 zł (czterdzieści dwa tysiące pięćset siedemdziesiąt sześć złotych siedemdziesiąt groszy) od dnia 4 sierpnia 2009 r. do dnia zapłaty, zaś od kwoty 51 665,57 zł (pięćdziesiąt jeden tysięcy sześćset sześćdziesiąt pięć złotych pięćdziesiąt siedem groszy) od dnia 4 października 2011 r. do dnia zapłaty, oddalając powództwo o zapłatę odszkodowania co do kwoty 59 637,88 zł (pięćdziesiąt dziewięć tysięcy sześćset trzydzieści siedem złotych osiemdziesiąt osiem groszy) oraz o odsetki ustawowe od kwoty 42 576,70 zł za okres od 20 lipca 2009 r. do 3 sierpnia 2009 r., a od kwoty 51 665,57 zł za okres od 20 lipca 2009 r. do 3 października 2011 r.;

- w punkcie 3 (trzecim) kwotę zasądzoną z tytułu renty wyrównawczej obniża do kwoty 2 808,71 zł (dwa tysiące osiemset osiem złotych siedemdziesiąt jeden groszy), płatnej z góry do dnia 5-go każdego miesiąca z ustawowymi odsetkami do dnia zapłaty w przypadku uchybienia terminowi

płatności którejkolwiek z rat, począwszy od 1 października 2011 r., zaś w pozostałej części oddala roszczenie o rentę wyrównawczą;

II. w pozostałej części oddala apelację,

III. znosi wzajemnie między stronami koszty postępowania apelacyjnego,

IV. odstępuje od obciążenia powoda obowiązkiem zwrotu wydatków poniesionych w postępowaniu apelacyjnym w kwocie 1 259,16 zł (tysiąc dwieście pięćdziesiąt dziewięć złotych szesnaście groszy).

Sygn. akt I ACa 488/12

UZASADNIENIE

W. K. wniósł o zasądzenie na jego rzecz od (...) S.A. z siedzibą w W. kwoty 42 800 zł z tytułem zadośćuczynienia za krzywdę i kwoty 151 772 zł tytułem odszkodowania z ustawowymi odsetkami od dnia 20 lipca 2009 roku do dnia zapłaty oraz renty wyrównawczej w kwocie po 10000 zł miesięcznie poczynając od lipca 2009 r., płatnej do dnia 10-tego każdego miesiąca, z ustawowymi odsetkami w razie uchybienia terminowi płatności.

Dnia 4 października 2011 r. powód zmodyfikował powództwo w zakresie żądania odszkodowania i renty w ten sposób, że wniósł o zasądzenie kwoty 154 942 zł 31 gr z tytułu odszkodowania z odsetkami ustawowymi od dnia 20 lipca 2009 r. do dnia zapłaty oraz kwoty renty po 4183 zł 02 gr miesięcznie od dnia 1 października 2011 roku, cofając jednocześnie częściowo powództwo.

Pozwany wyraził zgodę na częściowe cofnięcie powództwa oraz wniósł o oddalenie powództwa w pozostałym zakresie.

Wyrokiem z dnia 21 grudnia 2011 r. Sąd Okręgowy Warszawa- Praga w Warszawie:

1. zasądził od pozwanego Zakładu na rzecz W. K. kwotę 42 800 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 20 lipca 2009 r. do dnia zapłaty, tytułem zadośćuczynienia;
2. zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 153 880 zł 15 gr z ustawowymi odsetkami od dnia 20 lipca 2009 r. do dnia zapłaty, tytułem odszkodowania;
3. zasądził od pozwanego na rzecz W. powoda rentę wyrównawczą w kwocie 4183,02 zł miesięcznie, płatną do dnia 5 każdego miesiąca z ustawowymi odsetkami do dnia zapłaty w przypadku uchybienia terminowi płatności którejkolwiek z rat, począwszy od dnia 1 października 2011 roku;
4. umorzył postępowanie w zakresie żądania zasądzenia renty wyrównawczej ponad kwotę 4183,02 zł miesięcznie;
5. oddalił powództwo w pozostałej części;
6. zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 7200 zł tytułem zwrotu kosztów procesu;
7. nakazał pobrać od (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. na rzecz Skarbu Państwa-Sądu Okręgowego Warszawa-Praga w Warszawie kwotę 18 356 zł 63 gr tytułem kosztów sądowych.

Sąd Okręgowy oparł się na następujących ustaleniach faktycznych:

Dnia 12 kwietnia 2008 r. (w uzasadnieniu Sądu omyłkowo wpisano 2009 r.) M. S. spowodował wypadek drogowy, wskutek którego powód doznał obrażeń głowy - rany tłuczonej okolicy ciemieniowej

z krótkotrwałą utratą przytomności. Sprawca wypadku M. S. był ubezpieczony w zakresie odpowiedzialności cywilnej w pozwanym Zakładzie (...).

Bezpośrednio po wypadku powód nie pozostał w szpitalu, pomimo podejrzenia wstrząśnienia mózgu, z uwagi na konieczność zabezpieczenia po wypadku samochodu, w którym był drogi sprzęt. Powód miał założone 12 szwów na rozciętą głowę, był zdezorientowany. Następnego dnia z rany leciała krew, powoda nie chciano przyjąć w szpitalu (...), gdyż po wypadku karetka zawiozła go do szpitala (...). Ostatecznie w przychodni prywatnie założono powodowi opatrunek. Przez dwa miesiące po wypadku powód leczył się u chirurga, gdyż w miejscu rany powstał krwiak. Bezpośrednio po wypadku leczył się też okulistycznie, stwierdzono utratę wzroku i zaburzenia pola widzenia, drgające oko, ale okulista nie potrafił podać przyczyny tych zaburzeń. Powód miał silne bóle w lewej gałce ocznej, które promieniowały do tyłu głowy. Wcześniej leczył się neurologicznie na kręgosłup.

Kilka miesięcy po wypadku powód został skierowany przez ZUS na rehabilitację kręgosłupa, ale nie mógł jej podjąć z uwagi na stan zdrowia po wypadku, w tym zawroty głowy (niemożność wykonywania ćwiczeń). Z uwagi na niekontynuowanie rehabilitacji powód odczuwa zwiększone dolegliwości ze strony kręgosłupa.

W. K. od dnia 15 lutego 1995 r. prowadzi działalność gospodarczą, m.in. w zakresie produkcji gotowych wyrobów metalowych, konstrukcji metalowych, działalności usługowej w zakresie instalowania konstrukcji metalowych, obróbki mechanicznej elementów metalowych, produkcji wyrobów z tworzyw sztucznych, wykonywania robót budowlanych w zakresie wznoszenia konstrukcji stalowych.

Powód w chwili wypadku miał 58 lat, jest z zawodu spawaczem, w ramach działalności gospodarczej wykonywał spawanie ze stali nierdzewnej specjalnym palnikiem, który wytwarza światło i wysoką temperaturę. Prace te są bardzo precyzyjne. Nadto posiadał uprawnienia do prac na wysokościach i takie prace wykonywał osobiście. Zajmował się produkcją i montażem konstrukcji stalowych i balustrad. Powód posiadał renomę na rynku, grono klientów, którzy go sobie polecali, utworzył stronę internetową gdzie oferował usługi, otrzymywał zapytania ofertowe. W działalności gospodarczej pomagał powodowi syn, który nie ma stosownych uprawnień zawodowych ani doświadczenia. Żaden inny pracownik powoda również nie posiadał tego typu uprawnień ani umiejętności do wykonywania prac, w których specjalizował się powód.

W. K. po wypadku, w związku z problemami z widzeniem, bólami i zawrotami głowy, znacznie ograniczył działalność gospodarczą. Skupił się na produkcji zawieszek i plastików, co uprzednio stanowiło około 20% jego działalności. Podjął się wykonania dwóch kontraktów na balustrady ze stali nierdzewnej, ale nie były one prawidłowo wykonane, nie był zadowolony z pracy, również klienci nie byli zadowoleni z tych prac.

Powód leczy się okulistycznie i neurologicznie, ma bóle i zawroty głowy, cierpi na bezsenność, zaburzenia koncentracji, ma zaburzenia pola widzenia, lewe oko jest zaczerwienione, wymaga nawilżania. Powód po wypadku jest osobą drażliwą, załamaną psychicznie, poirytowaną sytuacją zarówno zawodową, jak i finansową, nie radzącą sobie z prowadzeniem samochodu oraz wykonywaniem dotychczasowej pracy.

W wyniku wypadku po przebytych urazie głowy, powód jest osobą praktycznie jednooczną, z uwagi na obniżenie ostrości widzenia oka lewego i rozległego zaniku pola widzenia od strony nosowej i skroni w tym oku. W oku prawym ma miejsce zwężenie pola widzenia. Powód doznał uszkodzenia dróg wzrokowych w obrębie centralnego układu nerwowego. Uszczerbek na zdrowiu powoda z tych przyczyn wynosi ogółem 55% , a rozstrój zdrowia ma charakter trwały.

Ponadto w związku z przebytych urazem głowy z utratą przytomności powód ma objawy tzw. cerebrastenii pourazowej, która przejawia się zaburzeniami koncentracji, bólami i zawrotami głowy. Powód ma objawy nerwicowe związane z urazem czaszkowo-mózgowym. Z przyczyn neurologicznych uszczerbek na zdrowiu powoda wynosi 10 %.

Po wypadku powód przebywał na zwolnieniu lekarskim od dnia wypadku do 7 lutego 2009 r., następnie w okresach od 17 grudnia 2009 r. do 14 lutego 2010 r., od 18 czerwca 2010 r. do 9 lipca 2010 r., od 14 do 30 lipca 2010 r., od 6

sierpnia 2010 r. do 3 listopada 2010 r., od 5 stycznia do 24 stycznia 2011 r. Zwolnienia te były wystawiane przez lekarza neurologa. Nadto powód przebywał na zwolnieniu lekarskim od dnia 2 lutego 2011 r. do 31 lipca 2011 r. wystawionym przez lekarza urologa, lecząc się jednocześnie neurologicznie.

W związku z korzystaniem przez powoda ze zwolnień lekarskich Zakład Ubezpieczeń Społecznych wypłacił powodowi tytułem zasiłku chorobowego łącznie kwotę 21 835 zł 52 gr netto. Z dniem 31 lipca 2011 r. powód utracił prawo do zasiłku. Zakład Ubezpieczeń Społecznych uznał, w związku z doznanym urazem w wyniku wypadku, stały uszczerbek na zdrowiu powoda w wysokości 30% i wypłacił powodowi odszkodowanie w wysokości 17 670 zł.

Powód zgłosił szkodę do pozwanego dnia 29 stycznia 2009 r., zaś wezwał pozwanego do zapłaty kwot tożsamyh ze wskazanymi w pozwie pismem z dnia 14 lipca 2009 r. , doręczonym dnia 20 lipca 2009 r. Pozwany wypłacił na rzecz powoda łącznie kwotę 7200 zł tytułem zadośćuczynienia.

Po wypadku powód nie kontynuował dotychczasowej działalności zawodowej w pełnym zakresie, przez 10 miesięcy po wypadku w ogóle nie pracował, od dnia wypadku w związku z przebytych urazem nie jest w stanie wykonywać pracy na wysokościach, nadto może wykonywać pracę na stanowisku przystosowanym dla osób jednoocznych, jest osobą częściowo trwale niezdolną do pracy.

Przed wypadkiem powód utrzymywał rodzinę, osiągał dochody w takiej wysokości, że oddawał żonie na potrzeby prowadzenia domu miesięcznie kwoty 5000-7000 zł. Żona powoda jest od 2004 r. na emeryturze, którą otrzymuje w wysokości 900 zł miesięcznie. Powodowi i jego żonie powodziło się dobrze, żyli dostatnio, mogli odłożyć pieniądze, udzielali wsparcia finansowego synowi.

Po wypadku powód wraz z żoną żyje na bardzo skromnym poziomie, wykorzystał oszczędności, wyprzedaje majątek na utrzymanie zarówno rodziny, jak i warsztatu, opłacenie podatków. Zaprzestał wyjazdów nad morze i na działkę z uwagi na sytuację finansową i zdrowotną. Powód nie może utrzymać rodziny, czuje się niepotrzebny, niezaradny, jak „dziad”. Jego oko jest wciąż przekrwione, wygląda jak nietrzeźwy, często jest badany alkomatem przez policję. Obecnie uzyskiwane dochody pozwalają powodowi na utrzymanie warsztatu, właściwie nic nie zostaje na utrzymanie dla powoda. Powód nie otrzymuje żadnych świadczeń po wyczerpaniu okresu zasiłkowego.

Powód jest przekonany, że nie będzie już prowadził działalności gospodarczej w takim zakresie jak przed wypadkiem, z powodu stanu zdrowia. Nie wykonuje prac na poprzednim poziomie, wykonał dwie większe nieudane prace, było mu wstyd przed klientami i synem.

W 2007 roku powód osiągnął przychód w kwocie 146946,27 zł, zaś dochód – 62726,35 zł, w 2008 roku przychód wyniósł 99265,52 zł, zaś dochód 23844,60 zł. W roku 2009 przychód powoda wyniósł 56935,29 zł i w tym roku powód poniósł stratę w wysokości 2339,90 zł, w 2010 roku przychód powoda wyniósł 61639 zł 79 gr , natomiast dochód 21311 zł 26 gr.

W 2011 roku do końca listopada dochód brutto powoda wyniósł 27 000 zł, został osiągnięty wyłącznie z produkcji zawieszek i plastików na wtryskarce .

Prognozowany utracony przez powoda zysk brutto z tytułu działalności gospodarczej w okresie od 12 kwietnia 2008 roku do 31 maja 2011 roku wyniósł 158982 zł 87 gr.

Stan faktyczny został ustalony przez Sąd Okręgowy w oparciu

o zgromadzone w aktach sprawy dokumenty: dokumentację lekarską (k- 10-31, k-101, 103), dokumentację ZUS (teczka), kopie zwolnień lekarskich, zaświadczenia (k-157-158, k-256, k-377), deklaracje podatkowe (k-162-167, k-257-264), kopię decyzji ZUS (k-33- 34), kopię wezwania do zapłaty i dowód nadania (k-40-44), kopię akt szkodowych (teczka), opinie biegłych sądowych lekarza okulisty (k -215-216, k- 243, k- 323-324) i neurologa (k-223-224) oraz biegłej ds. ekonomiki, organizacji i zarządzania (k- 342-352, k-390-392) zeznania świadków J. K. i M. K. (k-178-181) i zeznania powoda.

Przy tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Okręgowy uznał powództwo za uzasadnione w przeważającej części. Wskazał, że rozstrój zdrowia powoda jest wynikiem przebytego przez niego wypadku, a skutki doznanego urazu są trwałe.

Powód wniósł o zasądzenie na jego rzecz dalszej kwoty z tytułu zadośćuczynienia ponad wypłaconą przez pozwanego, odszkodowania z tytułu utraconych dochodów z działalności gospodarczej i renty z tytułu utraty częściowo zdolności do pracy w związku z doznanym uszkodzeniem ciała i rozstrojem zdrowia.

Rozważając żądanie zadośćuczynienia za krzywdę (art. 445 k.c.) zgłoszone przez powoda Sąd Okręgowy uznał, że jest ono zasadne i powinno wynosić 50 000 zł. Niewątpliwie powód po wypadku cierpiał, odczuwał dolegliwości bólowe, zarówno głowy, jak i gałki ocznej, miał założone 12 szwów, w miejscu rany zrobił się krwiak, co zwiększyło rozmiar cierpień. Powód leczył się wiele miesięcy i leczenie to kontynuuje. Pomimo tego dolegliwości bólowe, zawroty głowy, bezsenność, utrzymują się. Powód przyjmuje leki przeciwbólowe. Skutki doznanego urazu w obrębie oka utrzymują się i są bardzo znaczące, powód jest osobą praktycznie jednooczną z uwagi na obniżenie ostrości widzenia oka lewego i rozległego zaniku pola widzenia od strony nosowej i skroni w tym oku. W oku prawym ma miejsce zwężenie pola widzenia. Powód doznał uszkodzenia dróg wzrokowych w obrębie centralnego układu nerwowego. Nadto cierpi na cerebrastenię pourazową. Powód jest znerwicowany, nieprzyjemny i uciążliwy, ma trudności z kierowaniem samochodem, nie może prowadzić działalności gospodarczej w zakresie jak przed wypadkiem, nie jest w stanie utrzymać rodziny, zmienił tryb życia, ma problemy finansowe, czuje się jak „dziad”.

Powyższe daje podstawy do stwierdzenia, że wskutek wypadku powód cierpiał i cierpi nie tylko somatycznie, ale i psychicznie. Odczuwana przez powoda krzywda jest duża i kwota 50000 zł jest kwotą adekwatną do stopnia cierpienia powoda. Skoro pozwany wypłacił powodowi kwotę 7200 zł, to uzasadnione jest zasądzenie pozostałej żądanej przez powoda kwoty z tytułu zadośćuczynienia. Kwota wypłacona dobrowolnie powodowi z tytułu zadośćuczynienia przez pozwanego była w ocenie Sądu Okręgowego rażąco niska w stosunku do skutków wypadku dla powoda i doznanych cierpień, jak również do aktualnych warunków życia społeczeństwa.

Żądanie odszkodowania z tytułu utraconych dochodów (art. 444 § 1 k.c.) było w ocenie Sądu uzasadnione w przeważającej części.

Powód wniósł ostatecznie o zasądzenie na jego rzecz kwoty z tytułu utraconego dochodu za okres od 12 kwietnia 2008 r. do dnia 30 września 2011 r. zgodnie z dokonanymi przez biegłą ds. ekonomiki, organizacji i zarządzania wyliczeniami, po odjęciu wypłaconych kwot z tytułu zasiłku chorobowego w łącznej kwocie 154 942 zł. Powód wskutek wypadku ograniczył działalność gospodarczą i od dnia wypadku uzyskiwał znacznie mniejsze dochody z tej działalności. Utracone dochody stanowią szkodę powoda i pozwany jest zobowiązany do jej naprawienia. Wysokość tej szkody została przez powoda udowodniona złożonymi dokumentami oraz opinią biegłej. Zważywszy, że Sąd ocenił opinię biegłej jako wiarygodną, należało w oparciu o jej wnioski ustalić kwotę należnego powodowi odszkodowania.

W ocenie Sądu Okręgowego pozwany zobowiązany jest do zapłacenia na rzecz powoda kwoty 153 880 zł 15 gr. Kwota ta została ustalona na podstawie wyliczeń zawartych w opinii biegłej, po pomniejszeniu o wypłacone powodowi kwoty z tytułu zasiłku chorobowego (175715 zł 67 gr pomniejszone o 21835 zł 52 gr). Dokonana zatem została korekta wyliczenia dokonanego przez powoda, bowiem kwota wypłacona z tytułu zasiłku chorobowego jest nieznacznie większa niż to wywodził powód.

Za zasadne w całości Sąd uznał także żądanie zasądzenia renty miesięcznej od dnia 1 października 2011 r. na przyszłość (art. 444 § 2 k.c.).

Powód utracił częściowo zdolność do pracy, stając się praktycznie osobą jednooczną, która powinna wykonywać prace na stanowisku przystosowanym dla osób jednoocznych. Nie może wykonywać dotychczasowej pracy w charakterze spawacza ani pracy na wysokości, zaś z tej części działalności gospodarczej czerpał około 80% dochodów. Powód

wykonuje obecnie jedynie produkcję zawieszek i plastików na wtryskarce i z tego tytułu osiąga stosunkowo niewielkie dochody. Powód wykorzystuje zatem zachowaną zdolność do pracy.

Wysokość renty została ustalona na podstawie wyliczonych przez biegłą utraconych dochodów powoda na kwotę 4183 zł 02 gr miesięcznie.

Zasądzona renta z tytułu utraty zdolności do pracy zarobkowej, uzupełnia uzyskiwane przez powoda aktualnie dochody z działalności gospodarczej (dochód przed opodatkowaniem za 11 miesięcy 2011 roku -27000 zł) w taki sposób, że łączna kwota uzyskiwana przez powoda miesięcznie wynosi około 6100 zł. W świetle zgromadzonego materiału dowodowego Sąd ustalił, że powód średnio miesięcznie uzyskiwał z prowadzonej działalności zarobki, z których przeznaczał dla siebie kwotę 5000-7000 zł, zatem 6100 zł stanowi kwotę jaką z całą pewnością mógłby uzyskać z prowadzonej w pełnym zakresie działalności gospodarczej, stąd żądanie powoda odnośnie renty zmodyfikowane do wyliczeń z opinii biegłej, jawi się jako nie tylko uzasadnione, ale także niewygórowane. Wysokość renty musi być uśredniona, bowiem dochody z działalności gospodarczej mogą być różne w poszczególnych miesiącach.

Z tych wszystkich względów na podstawie art. 361 § 1 i 2 k.c., art. 444 § 2 k.c. oraz na podstawie art. 445 § 1 k.c. orzeczono jak w punktach 1,2 i 3 wyroku.

Odsetki ustawowe od zasądzonych zadośćuczynienia i odszkodowania zasądzono od dnia 20 lipca 2009 r., tj. od dnia doręczenia wezwania do zapłaty, na podstawie art. 455 k.c.

Postępowanie zostało umorzone w związku z częściowym cofnięciem powództwa, na co pozwany wyraził zgodę, na podstawie art. 355 § 1 k.p.c.

w związku z art. 203 § 1 k.p.c. W pozostałym zakresie powództwo zostało oddalone.

Sąd oddalił roszczenie o zapłatę odszkodowania do kwoty 1062 zł 16 gr, co wynika z wypłacenia powodowi o tyle większej kwoty z tytułu zasiłku chorobowego niż to wskazywał powód.

Podobnie Sąd oddalił żądanie nadania wyrokowi rygoru natychmiastowej wykonalności, bowiem w ocenie Sądu nie zostały wykazane przesłanki z art. 333 § 3 k.p.c.

O kosztach postępowania orzeczono na podstawie art. 100 k.p.c. w związku z art. 98 § 1 i 3 k.p.c. (powód uległ pozwanemu jedynie w nieznaczej części).

Powód był zwolniony od obowiązku ponoszenia w niniejszej sprawie kosztów sądowych. Z uwagi na powyższe pozwany został zobowiązany do uiszczenia kosztów sądowych w łącznej kwocie 18356 zł 63 gr, na którą to kwotę składa się opłata od pozwu w kwocie 15729 zł oraz brakująca część wydatków 2627 zł 63 gr. Suma wydatków w sprawie wynosiła 3326 zł 10 gr, zaś z tytułu zaliczek pozwany uiszczył 698 zł 47 gr.

Wysokość kosztów zastępstwa procesowego wynikała z § 6 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. Nr 163. poz. 1348 ze zm.).

(...)zaskarżył wyrok apelacją w pkt. 1, 2, 3, 6 i 7 i zarzucił mu :

1. naruszenie prawa materialnego, w szczególności art. 445 § 1 kodeksu cywilnego, przez przyjęcie, że kwota zadośćuczynienia wypłacona przez pozwaną w trakcie postępowania likwidacyjnego szkody nie była kwotą odpowiednią do uszczerbku na zdrowiu powoda wynikającego z wypadku w dniu 12 kwietnia 2009 r.,

2. naruszenie prawa materialnego, w szczególności art. 444 § 2 k.c., przez przyjęcie, że skutek częściowej utraty zdolności do pracy zarobkowej powód utracił zarobki w wysokości 153 880,15 zł,

3. naruszenie prawa materialnego, w szczególności art. 361 § 1 i 2 k. c., przez przyjęcie, że obniżenie dochodów powoda wynikało tylko ze skutków wypadku w dniu 12 kwietnia 2009 r.,

4. naruszenie prawa procesowego, w szczególności art. 233 k. p. c., które miało istotny wpływ na wynik sprawy, przez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów w postaci uznania, że tylko wypadek powoda wpłynął na obniżenie jego dochodów,

5. niewyjaśnienie wszystkich okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy, w szczególności przyczyn obniżenia się dochodów powoda.

Wskazując na powyższe zarzuty, pozwany wniósł o:

- uchylenie wyroku w zaskarżonej części i przekazanie sprawy w tej części Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania w, przy uwzględnieniu kosztów postępowania odwoławczego, ewentualnie - zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje: apelacja okazała się częściowo uzasadniona.

Po ostatecznym sprecyzowaniu żądań powód domagał się zasądzenia odszkodowania z tytułu utraty dochodów za okres od 12 kwietnia 2008 r. do

30 września 2011 r. z ustawowymi odsetkami od dnia 20 lipca 2009 r. do dnia zapłaty oraz renty wyrównawczej w wysokości 4183,02 zł miesięcznie poczynając od dnia 1 października 2011 r., płatnej do dnia 5-go każdego miesiąca z ustawowymi odsetkami w przypadku zwłoki w płatności rat. Do sprecyzowania tych żądań doszło po wydaniu przez biegłą z zakresu ekonomiki i zarządzania A. M. opinii pisemnej z dnia 14 maja

2011 r., dopuszczonej na okoliczność prognozowanego zysku powoda po dniu 12 kwietnia 2008 r. w związku z prowadzoną działalnością gospodarczą

w latach następnych do dnia sporządzenia opinii, przy uwzględnieniu struktury przedsiębiorstwa powoda, zatrudnienia, poziomu dotychczasowych obrotów, uwarunkowań księgowo – podatkowych, możliwości rozwoju przedsiębiorstwa

i sytuacji na rynku. Biegła wykonała zlecenie Sądu, wyliczając zysk powoda brutto na dzień wydania opinii (czyli do 30 maja 2011 r.), a następnie na rozprawie w dniu 4 października 2011 r. podtrzymała swoją opinię wskazując, że wyliczając zysk brutto kierowała się orzecznictwem Sądu Najwyższego. Stwierdziła też, że wyliczając zysk należałoby uwzględnić składki ZUS odejmując je od zysku brutto, ale biegła tego nie uwzględniła. Na rozprawie tej pełnomocnik powoda, nie kwestionując opinii biegłej, zmodyfikowała powództwo w ten sposób, że za utratę dochodów do 30 września 2011 r. domagała się 154 942,31 zł wyliczone w taki sposób, że do dochodu brutto wskazanego przez biegłą doliczono dochód brutto za 4 miesiące (od czerwca do września 2011 r. włącznie), w wysokości po 4 183,02 zł za miesiąc, a następnie od uzyskanej w ten sposób kwoty 175 714,95 zł odjęta została suma zasiłku chorobowego uzyskanego przez powoda od kwietnia 2008 r. do 30 lipca 2011 r. w wysokości 20 772,64 zł (pkt 2 pozwu). Odnośnie punktu 3 pozwu wносиła o zasądzenie renty od 1 października 2011 r. w kwocie po 4183,02 zł miesięcznie. Po takim sprecyzowaniu powództwa, Sąd Okręgowy zasądził żądane kwoty z niewielką korektą odnośnie odszkodowania, akceptując taki, jak to wyżej przedstawiono, sposób wyliczenia odszkodowania i renty. Dla obydwu tych żądań podstawą prawną był art. 444 § 2 k.c., gdyż w niniejszej sprawie odszkodowanie było w zasadzie skapitalizowaną rentą z tytułu utraty przez powoda, w związku z wypadkiem, części dochodów (pomniejszoną o sumę zasiłków). Sąd Okręgowy aprobując wyżej wskazany sposób wyliczeń dopuścił się zarzucanego naruszenia art. 233 § 1 k.p.c., jak również prawa materialnego – art. 444 § 2 k.c. Sąd powinien bowiem poddać ocenie opinię biegłej, jak również skorygować tezę dowodową, o ile zaszła taka potrzeba. Tymczasem założenie biegłej o konieczności dokonania wyliczeń brutto było wadliwe i niezgodne z przepisem art. 444 § 2 k.c. Renta odszkodowawcza i odszkodowanie (wyliczone w oparciu o takie same kryteria), nie podlega opodatkowaniu ani oskładkowaniu, gdyż poszkodowany nie płaci od nich podatku dochodowego od osób fizycznych, kwoty te nie podlegają też obowiązkowi uiszczenia od nich składek na ubezpieczenie społeczne (art. 21 ust. 1 pkt 3, jak również art. 12 ust 1 a contrario ustawy z dnia 26 lipca

1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych - tj. z 2012 r. Nr 361 ze zm.). Kwoty zasądzone przez sąd trafiają w całości do poszkodowanego, dlatego całe rozliczenie powinno być dokonane w kwotach netto. Kwestie te wyjaśnione zostały szczegółowo w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 23 listopada 2010 r.

(I PK 47/10, LEX 707403), w którym wskazano, że rentę odszkodowawczą wylicza się w wartościach netto, ponieważ odszkodowanie cywilne nie jest przychodem podlegającym opodatkowaniu podatkiem dochodowym od osób fizycznych ani oskładkowaniu składkami na ubezpieczenia społeczne.

Mając powyższe na uwadze Sąd Apelacyjny uzupełnił postępowanie dowodowe, dopuszczając dowód z opinii biegłej A. M., celem dokonania wyliczeń prognozowanego zysku powoda netto. Dnia 23 października 2012 r. biegła przedstawiła opinię, z której wynika, że utracony przez powoda zysk netto wynosi w okresie od 12 czerwca 2008 r. do końca 2008 r. kwotę 22 556,98 zł, w roku 2009 – 34 319,63 zł, w roku 2010 – 34 483,10 zł, w roku 2011 – 34 066,27 zł, zaś w dziesięciu miesiącach 2012 r. kwotę 27 648,82 zł. Akceptując wyliczenia biegłej należy stwierdzić, że w okresie od 12 kwietnia 2008 r. do 30 września 2011 r. powód utracił dochód w wysokości 116 909, 09 zł, który należy pomniejszyć o sumę uzyskanych zasiłków. Jak wynika z przedłożonych dokumentów zasiłki chorobowe wynosiły 9507,48 zł za okres od 12 kwietnia 2008 r. do 7 lutego 2009 r. (k.155), 985,78 zł za okres od 17 grudnia 2009 r. do 15 stycznia 2010 r. (k.156), 6291,68 zł za cały rok 2010 (k. 314) i 5881,88 zł za rok 2011 (k.383-388). Powód otrzymał więc w tym samym okresie, za jaki wyliczane jest odszkodowanie, zasiłki w łącznej kwocie 22 666,82 zł i o taką kwotę należało pomniejszyć wysokość odszkodowania. Odnośnie odszkodowania należnego w części sprecyzowanej w pozwie (czyli za okres od 12 kwietnia 2008 r. do lipca 2009 r. – 42576,70 zł) odsetki należą się od dnia 4 sierpnia 2009 r. (w wezwaniu do zapłaty z 14 lipca 2009 r., które wpłynęło do pozwanego 20 lipca 2009 r., zakreślony był termin dwutygodniowy od doręczenia – k. 42). Natomiast od pozostałej kwoty należnej za okres od sierpnia 2009 r. do 30 września 2011 r. (74 332,39 – 22 666,88 zł = 51 665, 57 zł) odsetki należą się od dnia 4 października 2011 r., czyli od sprecyzowania roszczenia na rozprawie w tym dniu, do dnia zapłaty (art. 481 § 1 i 2 k.c. w zw. z art. 455 k.c.).

Odnośnie renty należnej powodowi w oparciu o art. 444 § 2 k.c. od

1 października 2011 r. przy wyliczeniach, jak to już wyżej powiedziano, należało również stosować wartości netto. Wskazany przez biegłą A. M. utracony zysk netto powoda za okres od 12 kwietnia 2008 r. do października 2012 r. wyniósł 153 074,80 zł (k. 272). Dzieliąc ten zysk przez 54,5 miesiąca, za który to okres biegła dokonała wyliczeń, otrzymuje się 2808,71 zł. Jest to zatem kwota przeciętnej miesięcznej straty powoda, mającej związek z wypadkiem z dnia 12 kwietnia 2008 r. W takiej wysokości należało zatem zasądzić należną powodowi rentę, zmieniając w tej części orzeczenie Sądu pierwszej instancji.

Co do wymagalności odsetek od zasądzonej kwoty zadośćuczynienia, kierując się tymi samymi przesłankami, o których mowa wyżej (wezwanie do zapłaty skierowane do pozwanego – k.42), należało je zasądzić również od dnia 4 sierpnia 2009 r., czyli za okres od 20 lipca 2009 r. do dnia 3 sierpnia 2009 r. żądanie odsetkowe winno być oddalone.

Mając powyższe na uwadze Sąd Apelacyjny zmienił zaskarżone orzeczenie w punktach 1, 2 i 3 w oparciu o art. 386 § 1 k.p.c.

W pozostałej części apelacja nie jest uzasadniona. W szczególności nie jest trafny zarzut naruszenia art. 361 § 1 i 2 k.c. przez przyjęcie przez Sąd Okręgowy, że obniżenie dochodów powoda wynikało tylko ze skutków wypadku z dnia 12 kwietnia 2009 r. Argumentacja pozwanego Zakładu Ubezpieczeń zawarta w uzasadnieniu apelacji jest niezrozumiała, opiera się bowiem na błędnym założeniu, że wypadek powoda miał miejsce 12 kwietnia 2009 r., gdy tymczasem wydarzył się on 12 kwietnia 2008 r. Z zebranego materiału dowodowego, w szczególności dokumentów w postaci zeznań podatkowych, wynika, że przed wypadkiem powód dobrze funkcjonował na rynku i czerpał dość wysokie dochody ze świadczonych przez siebie usług. Po wypadku dochody te gwałtownie spadły, zaś postępowanie dowodowe wykazało, że miało to bezpośredni związek z wypadkiem. Skutki wypadku na zdrowiu powoda, ustalone prawidłowo w oparciu o opinie biegłych, były bowiem tego rodzaju, że uniemożliwiały wykonywanie przez powoda bardzo precyzyjnych prac montażowych i spawalniczych na dobrym poziomie. Mikroprzedsiębiorstwo które prowadził powód, opierało się natomiast na jego osobistej pracy i umiejętnościach. Nadto biegła A. M. już w swojej pierwszej opinii wskazywała, że na tego rodzaju mikroprzedsiębiorstwa, jakie prowadził powód, sytuacja na rynku nie ma

praktycznie większego znaczenia. Jeżeli powód dobrze funkcjonował, miał odpowiednią renomę, na jego usługi zawsze byłoby zapotrzebowanie. Mając to na uwadze należy stwierdzić, że teza apelującego, że utrata dochodów przez powoda była nie tylko wynikiem wypadku, ale także innych okoliczności niezwiązanych z wypadkiem, nie ma uzasadnionych podstaw i jakiegokolwiek oparcia w zebranych materiale dowodowym.

Za nieuprawnione uznać należy również twierdzenie apelującego, że kwota zadośćuczynienia wypłacona przez niego w toku postępowania likwidacyjnego była odpowiednia do uszczerbku na zdrowiu powoda, zaś zasądzona przez Sąd Okręgowy jest zawyżona, co narusza art. 445 § 1 k.c.

Sąd Okręgowy, ustalając wysokość zadośćuczynienia, wziął pod uwagę wszystkie istotne aspekty, czemu dał wyraz w szczegółowym

i przekonującym uzasadnieniu. Wskazał na znaczny i trwały uszczerbek na zdrowiu fizycznym (praktyczna jednoznaczność) i psychicznym (cerebrastenia pourazowa) powoda, rozmiar cierpień i długotrwałość leczenia, skutki w zakresie codziennego funkcjonowania, wyłączenie z aktywnego życia zawodowego, oddziaływanie złego stanu powoda na jego życie rodzinne.

Mając na względzie wszystkie powyższe aspekty należy uznać, że zasądzone przez Sąd Okręgowy zadośćuczynienie w kwocie 42 800 zł (po uwzględnieniu wcześniej wypłaconej przez pozwanego kwoty 7 200 zł) jest adekwatne do rozmiarów krzywdy powoda, przy uwzględnieniu jego kompensacyjnego charakteru. Niedający się ściśle wymierzyć charakter krzywdy sprawia, że ustalenie jej rozmiaru, a tym samym i wysokości zadośćuczynienia, zależy od oceny sądu (v.: uzasadnienie wyroku SN z dnia 17 września 2010 r. II CSK 94/10 LEX nr 672675 i wskazane tam bogate orzecznictwo Sądu Najwyższego). Przyznana przez Sąd pierwszej instancji kwota przedstawia odczuwalną wartość ekonomiczną, przy uwzględnieniu aktualnych stosunków majątkowych społeczeństwa. Wprawdzie porównanie zasądzonej kwoty z innymi, przyznawanymi w podobnych przypadkach, może stanowić jedynie wskazówkę orientacyjną, ale przy ustalaniu odpowiedniej wysokości zadośćuczynienia nie można nie uwzględniać tendencji orzecznictwa sądowego w podobnych przypadkach (v.: np. wyrok SN z 28 stycznia 2010 r. I CSK 244/09 LEX nr 570118). Kierując się tymi dyrektywami należy zaaprobować jako odpowiednią do rozmiaru krzywdy kwotę zasądzoną przez Sąd Okręgowy. Zmiana w tym zakresie byłaby możliwa jedynie w sytuacji uznania, że kwota ta jest rażąco wysoka. Z taką sytuacją w niniejszej sprawie nie mamy jednak do czynienia. Mając to wszystko na uwadze apelacja w powyższym zakresie została oddalona, jako nieuzasadniona (art. 385 k.p.c.).

Podstawą rozstrzygnięcia o kosztach w postępowaniu przed Sądem drugiej instancji, wobec częściowego uwzględnienia apelacji, były przepisy art. 100 zd. 1 i 108 § 1 zd. 1 k.p.c. , zaś rozstrzygnięcia o wydatkach, zawartego w pkt IV wyroku art. 113 ust. 4 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r.

o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (t.j. Dz. U. z 2010 r. Nr 90, poz. 549 ze zm.).